

บทที่ 5

การสร้างสันติภาพของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานแห่งราชวงศ์อุมัยยะฮ์

การศึกษาเรื่องการสร้างสันติภาพของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานแห่งราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำราประวัติศาสตร์อิสลาม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นนำเสนอตามลำดับสาระสำคัญดังนี้

5.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพในอิสลาม

5.1.1 ความหมายสันติภาพเชิงภาษาศาสตร์

5.1.2 ความหมายสันติภาพเชิงวิชาการ

5.1.2.1 สันติภาพในมิติ ชื่อและสัญลักษณ์

5.1.2.2 สันติภาพในด้านความเชื่อและแนวคิด

5.1.2.3 สันติภาพในมิติแห่งศาสนบัญญัติ

5.1.2.4 สันติภาพในมิติของความสัมพันธ์กับชนต่างศาสนา

5.1.2.5 สันติภาพในมิติแห่งความสัมพันธ์ด้านการเมืองการเมือง

5.1.2.6 สันติภาพในมิติบทลงโทษ

5.2 ความสัมพันธ์ต่างๆ : เงาสะท้อนอุดมการณ์สันติภาพในอิสลาม

5.2.1 อิสลามกับการคุ้มครองและเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

5.2.2 สงครามทางออกสุดท้ายและความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้

5.2.3 อิสลามห้ามทหารมุสลิมฆ่าประชาชนผู้บริสุทธิ์

5.2.4 อิสลามเรียกร้องเชิญชวนสู่สิ่งที่สง่างาม

5.3 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานมุ่งเน้นสร้างสันติภาพภายในรัฐอิสลาม

5.3.1 ความสัมพันธ์เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานกับเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรฺ

5.3.1.1 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานก่อนดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์

5.3.1.2 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานหลังจากดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์

- 5.3.2 การปราบปรามเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร
  - 5.3.2.1 การสานเสวนาและเจรจาโดยสันติวิธี กับมุศอับ บิน ซุบัยร
  - 5.3.2.2 การโจมตีเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร
- 5.3.3 การปรับปรามกลุ่มชีอะฮ์
  - 5.3.3.1 กลุ่มชีอะฮ์อัสเตวาบิน
  - 5.3.3.2 กลุ่มชีอะฮ์อัลมุคตารียะฮ์
- 5.3.4 การปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์
  - 5.3.4.1 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์ อัลอะซารีเกาะฮ์
  - 5.3.4.2 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์ อัศเศาะพะรียะฮ์
  - 5.3.4.3 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์ อัลยะมะมะฮ์ หรืออันนัจดาต
- 5.3.5 การปราบปรามกลุ่มของอิบนุ อัลอัซฮัด
- 5.4 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานสานเสวนาเจรจาโดยสันติวิธีกับชนต่างชาติ

5.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสันติภาพในอิสลาม

อิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงบังเกิดให้เกิดสันติภาพอันเที่ยงแท้ทั้งโลกนี้และโลกหน้าโดยผ่านศาสน์และบรรดาเราะสูลของพระองค์ ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือ การอยู่อย่างสงบสุข ปราศจากความรุนแรงทุกประเภท เช่น ความรุนแรงทางกายภาพ ทางสภาพจิตใจ ทางเศรษฐกิจ การเมือง (ไม่มีเสรีภาพ ไม่มีสิทธิ) สังคม (ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกคุกคาม ถูกปิดกั้นไม่ให้พัฒนา) ครอบครัวไปถึงความรุนแรงระดับบุคคล กลุ่มจนถึงระดับมหาระหว่างประเทศ และระดับโลก เป็นต้น สัญชาติญาณของมนุษย์ทุกคนใฝ่ฝันความสันติ รักความสงบสุข ต่างก็มุ่งมั่นไขว่คว้า ค้นหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อได้รับดังกล่าวนำมาครอบครอง แม้กระทั่งต้องแลกด้วยหยาดเหงื่อหรือทุนทรัพย์อันมากมายก็ตาม สันติภาพสามารถเรียกได้ว่าเป็นสภาวะแห่งความสันติหรือไม่มีกรโต้เถียงอย่างรุนแรงกัน " สันติภาพ " ใช้อธิบายการยุติแห่งความขัดแย้ง โดยละทิ้งการใช้ความรุนแรง สันติภาพอาจหมายถึงสถานะแห่งความเงียบหรือความสุข สันติภาพสามารถนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ของผู้คนที่มีความเคารพความยุติธรรมและความหวังดี สันติภาพอาจจะอธิบายการปลดปล่อย ความเงียบ ความเข้าใจในสันติภาพสามารถนำมาใช้ในผู้คนๆ ใดคนหนึ่งได้เช่นเดียวกัน ในกรณีที่มีผู้หนึ่งไม่ขัดแย้งกับจิตใจของตนเองแต่อย่างใด(ฮามีดะสาแม, 1429.h / 2008 :21) จากการศึกษาอัลกุรอาน อัลหะดีษและตำราที่เกี่ยวข้องพบว่าทฤษฎีที่เกี่ยวกับสันติภาพมีมากมาย ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอบางส่วนดังนี้

5.1.1 ความหมายของสันติภาพเชิงภาษาศาสตร์

อิบน์ อัลมันซูร์ (Ibn Manzur) ได้อธิบายว่าคำ “สันติภาพ” มาจากรากศัพท์ภาษาอาหรับว่า (م ل م) ตัวอักษร 3 ตัว ดังปรากฏในอัลกุรอานว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا
خُطُوبَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴾

(البقرة : 208)

ความว่า “ บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเข้าอยู่ในความสันติโดยทั้งหมด และจงอย่าตามบรรดาก้าวเดินของชัยฏอน แท้จริงมันคือศัตรูที่ชัดเจนของพวกเจ้า”

(อัลบะกอเราะฮ์ : 208)

คำว่า “ สะลาม ” หรือ “ สันติ ” คำที่ถูกกล่าวถึงอย่างมากภายในอิสลาม หนึ่งในคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์และความโดดเด่นของอิสลาม ก็คือ การให้ความสำคัญ กับ คำว่า “ สะลาม ” ซึ่งมีความหมายว่า “สงบ สันติ ผ่องแผ้ว ปลอดภัยและมีความสุข” คำนี้จะถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งในอัลกุรอานและหะดีษ ในทุกบริบทและมิติ หนึ่งในนั้นเป็นพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงประทานศาสนานี้ก็คือ “อิสลาม” หมายถึง ผู้ทรงให้ความปลอดภัย เพราะพระองค์ทรงประสงค์จะให้เกิดความปลอดภัย ความสุขและสงบผ่องแผ้วแก่จิตใจมวลมนุษยชาติทั้งหลาย โดยการประทานศาสนบัญญัติอันบริสุทธิ์ให้มวลมนุษย์ได้ยึดถือและปฏิบัติ ดังนั้น ผู้ที่ซุรฆศาสนานี้ ไม่ว่าจะเป็นมุสลิม อุละมาอ์ ผู้รู้ นักคอะวะฮ์ (นักเผยแผ่ศาสนา นักกิจกรรมและนักเคลื่อนไหวเพื่ออิสลาม) ล้วนเป็นผู้ที่ซุรฆ “สะลาม (สันติ)” และ “ความปลอดภัยอันนิรันดร์” ไปมอบแก่คนทั้งโลก ในการอธิบายถึงภารกิจของบรรดาเราะสุลก่อนหน้านั้น (Ibn Manzur, n.d / 6 : 354)

อิสมาอีล ลุดฟี จะปะกียา (2004) ได้กล่าวว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ยืนหยัดบนพื้นฐานแห่งการสร้างสันติภาพในสังคมมนุษย์ให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม สาส์นของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ล้วนแล้วเป็นคำสอนที่เป็นสากลและเป็นคำสอนที่นำสันติภาพสู่มนุษยชาติ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴾

(الأنبياء : 107)

ความว่า “ และเรามีได้ส่งเจ้าเพื่ออื่นใดนอกจากเพื่อเป็นความเมตตาแก่
ประชาชาติทั้งหลาย ”

(อัลอัมบียาอู : 107)

5.1.2 ความหมายสันติภาพเชิงวิชาการ

อิสลามเป็นศาสนาแห่งความเมตตา เป็นคำสอนที่แผ่แผ่ความเมตตาแก่ชาวโลก และ
ความผาสุกอันนิรันดร์กาล ครอบคลุมจิตใจที่มนุษย์ยึดมั่นในศาสนบัญญัติของอิสลามและทางนำของนบีมุหัมมัด
ﷺ เพื่อคงไว้ซึ่งสันติภาพที่ยั่งยืนและถาวร อิสลามได้วางหลักการและแนวคิดอันนำไปสู่กระบวนการ
สร้างสันติภาพ ซึ่งความหมายสันติภาพเชิงวิชาการ มีความหลากหลายและมีมิติต่าง ๆ ดังนี้

5.1.2.1 สันติภาพในมิติของชื่อและสัญลักษณ์

อิสลามเป็นศาสนาที่มีรากศัพท์จากคำว่า อัลสละม อันหมายถึง สันติภาพ และผู้ที่ยึด
มั่นในศาสนานี้ถูกเรียกว่า มุสลิม อันหมายถึง ผู้ที่นอบน้อมและมอบตัวต่ออัลลอฮ์องค์อภิบาลแห่งสากล
จักรวาล และอิสลามได้กำหนดให้คำว่า อัลสละมจะกลายเป็นอะละมุลลอฮ์ ซึ่งมีความหมายว่า ความ
สันติสุขและความโปรดปรานแห่งอัลลอฮ์มีแก่ท่าน เป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่น เพื่อใช้ในการทักทาย
ระหว่างศรัทธาชนทุกครั้งที่พบเจอกันหรือยามเข้าบ้าน ทั้งนี้เพื่อยืนยันในหลักการขั้นพื้นฐานของอิสลาม
ว่า ทั้งชื่อและสัญลักษณ์ของอิสลามนั้นมีนัยยะที่เอื้อต่อการสถาปนาสันติภาพ

5.1.2.2 สันติภาพในด้านความเชื่อและแนวคิด

อิสลามได้กำหนดสันติภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักความเชื่อ โดยอัลลอฮ์ได้ทรงขนาน
นามพระองค์ด้วยชื่อแห่งความสันติสุข (อัลสละม) ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อให้บรรดาศรัทธาชนถวิลหา
อบความรักแต่สันติภาพพร้อมกับกำหนดให้สันติภาพเป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินชีวิต ดังนั้นผู้ใด
ที่ตั้งตัวเป็นศัตรูสันติภาพเขาจึงเป็นศัตรูของอัลลอฮ์ ﷻ อย่างแน่แท้ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในรัฐอิสลามจึงมี
เสรีภาพอย่างเต็มที่ที่จะเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้ ขณะเดียวกันอิสลามก็สั่งห้ามและห้ามอย่างเด็ดขาด
ไม่ให้มุสลิมกล่าวร้ายหรือถากถางรูปปั้นหรือเจี๊วต่าง ๆ ที่ผู้ที่มีใจมุสลิมได้ยึดมั่นและกราบไหว้บูชา

5.1.2.3 สันติภาพในมิติแห่งศาสนบัญญัติ

ส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์หลักของศาสนบัญญัติในอิสลามคือการปกป้องรักษาปัจจัย
ห้าประการพื้นฐานนั้นคือ ศาสนา เกียรติศักดิ์ศรี สติปัญญา ทรัพย์สินสมบัติ และชีวิต ดังนั้นอิสลามจึงได้
กำหนดกฎเกณฑ์ และบรรทัดฐานหลักอันนำไปสู่การปกป้องปัจจัยทั้งห้าประการดังกล่าวเพื่อไปสู่
สันติภาพที่แท้จริงในมิติศาสนบัญญัตินั้นคือ กฎที่ว่าด้วยการปกป้องจากความเสียหายจะต้องให้

ความสำคัญก่อนการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ เพราะความหายนะไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่คอยสกัดกั้นแนวทางสู่สันติภาพ

ผู้ที่ศึกษาถึงเป้าประสงค์หลักของบทบัญญัติสำคัญของอิสลามไม่ว่าจะเป็นละหมาด การถือศีลอด การประกอบพิธีหัจญ์ การบริจาคทานและการให้ชะกาตจะยืนยันในสังขรณ์ของกฎดังกล่าวเป็นอย่างดี

5.1.2.4 สันติภาพในมิติของความสัมพันธ์กับชนต่างศาสนา

อิสลามได้ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยเหตุดังกล่าวอิสลามจึงได้เสนอหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างมุสลิมกับเพื่อนต่างศาสนิก หากพิจารณาหลักคำสอนอิสลามอย่างถี่ถ้วนและเป็นกลางจะพบว่า พื้นฐานและเป้าหมายหลักแห่งคำสอนอิสลามคือ การเชิญชวนมนุษยชาติสู่การสร้างความสุขและสันติภาพอันเที่ยงแท้และครอบคลุมทุกสรรพสิ่งในโลกนี้และโลกหน้า นั่นคือ ความสงบสุขและมั่นคงในโลกนี้และความผ่าสุขอันนิรันดร์ในสวนสวรรค์ ด้วยเป้าหมายดังกล่าวอิสลามจึงได้เรียกร้องและเชิญชวนมนุษย์ทุกคนสู่การสร้างปฏิสัมพันธ์กัน สร้างความรู้จักคุ้นกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องคุณงามความดีและคุณธรรมที่ให้ประโยชน์ เกิดสันติภาพในโลกนี้ตลอดจนถึงโลกหน้า ในขณะที่เดียวกันอิสลามได้ปฏิเสธการละเมิดและความร่วมมือเพื่อทำบาปและความชั่วอย่างที่สุด ด้วยหลักพื้นฐานดังกล่าว อิสลามจึงเห็นว่าความแตกต่างในเรื่องศาสนาระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่อนุญาตและไม่ได้เป็นเหตุที่นำไปสู่การบาดหมางต่อสู้หรือตัดขาด และไม่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน ดังนั้นอิสลามจึงกำหนดให้มุสลิมทำการเชิญชวนชนต่างศาสนาให้ชวนขวายและแสวงหาสันติภาพด้วยการเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามด้วยวิธีที่สันติ พร้อมทั้งกำหนดให้มุสลิมปฏิบัติดีต่อผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาหรือไม่ยอมรับอิสลามและห้ามปฏิบัติกรใด ๆ ที่นำไปสู่การบั่นทอนสันติภาพในสังคมไม่ว่าจะด้วยการทำร้ายจิตใจด้วยการสาปแช่งหรือกล่าวร้ายต่อสิ่งที่พวกเขาเคารพบูชา ทำร้ายร่างกาย ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขาตราบใดที่พวกเขาไม่ทำการรุกรานและบ่อนทำลายอิสลาม (อิสมาอีลลูตี จะปะเกีย, 2004 : 42) ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ لَا يَنْهَى اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾

(الممتحنة : 8)

ความว่า “ อัลลอฮ์ไม่ได้ห้ามเจ้าทำดีและสร้างความยุติธรรมกับบรรดาผู้ที่ไม่ได้ก่อสงครามกับพวกเจ้าในเรื่องศาสนาและไม่ได้ไล่พวกเจ้า

ออกจากถิ่นฐานของพวกเขา แท้จริงอัลลอฮฺทรงรักผู้ยุติธรรม'

(อัลมมตะหินะฮฺ: 8)

อับดุลละาะ หนุ่มสุซ (2547) ได้กล่าวว่า ในอายะฮฺดังกล่าว มีคำที่น่าสนใจอยู่สองคำคือ คำว่า (تبروهم) ซึ่งแปลว่า พวกเขาจึงทำความดีให้กับพวกเขา และคำว่า (تقتطو) ซึ่งแปลว่า พวกเขาจึงทำความยุติธรรม ซึ่งความหมายสองคำนี้เป็นหลักคุณธรรมที่สำคัญที่มนุษย์พึงหิบบิ้นให้กัน เพื่อสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอยู่ร่วมกันระหว่างมุสลิมกับเพื่อนต่างศาสนิกการที่อิสลามห้ามไม่ให้ผูกมิตรกับบรรดาผู้ปฏิเสธนั้น เพราะการรุกรานการกดขี่และการที่พวกเขาก่อสงครามกับมุสลิมก่อนไม่ใช่ เพราะเหตุเพียงแก่พวกเขาปฏิเสธอย่างเดียว (อับดุลละาะ หนุ่มสุซ, 2547: 5)

5.1.2.5 สันติภาพในมิติแห่งความสัมพันธ์ด้านการเมือง

อิสลามให้ความสำคัญกับการสันติภาพมากกว่าการสงครามหรือการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ กล่าวคือ อิสลามได้สั่งกำชับให้มุสลิมรีบตอบรับการเรียกร้องสันติภาพ ถึงแม้ผู้ที่เรียกร้องนั้นจะเป็นคู่อริหรือข้าศึกในสมรภูมิใดก็ตาม โดยไม่คำนึงว่าการเรียกร้องดังกล่าวจะเป็นเล่ห์หรือกลโกงของคู่อริก็ตาม แต่บางครั้งอาจเกิดจากความขัดแย้งอันนำไปสู่สงครามได้ในบางกรณี ดังนั้นสงครามเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อิสลามจึงกำหนดให้มีการเจรจาหรือสงครามขึ้นเพื่อต่อต้านผู้รุกราน ชัยยังความไม่ยุติธรรม พิทักษ์สัจธรรมและยื่นมือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกกดขี่ ในขณะที่เดียวกันอิสลามไม่อนุญาตให้ก่อสงครามโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความพินาศแก่โลก กดขี่ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอ ปล้นและยึดทรัพย์ากรและความมั่งคั่งของชนชาติอื่นอย่างเด็ดขาด และถือว่าสงครามในลักษณะนี้เป็นสงครามที่ต้องได้รับการประณามและสาปแช่ง

5.1.2.6 สันติภาพในมิติบทลงโทษ

เพื่อเป็นการต่อยอดถึงการพิทักษ์สันติภาพของอิสลาม ดังนั้นอิสลามจึงได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำการใดๆ อันนำไปสู่การบั่นทอนสันติภาพในสังคมอาทิเช่น บทลงโทษสำหรับการทะเลาะวิวาท ฉกชิงวิ่งราว ฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา ลักเล็กขโมยน้อย และปฏิบัติผิดประเวณีเป็นต้น และถือว่าการกระทำดังกล่าวเท่ากับว่าเป็นการประกาศสงครามกับอัลลอฮฺ ﷻ และศาสนทูตของพระองค์ และเป็นการสร้างความหายนะกับสังคมโดยรวม (อิสมาอีลตุตฟี, 2004 : 45)

นอกจากนั้นยูสุฟ อัลก็อรฎอวีย์ (2549) ได้อธิบายบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการสงครามพร้อมหลักฐานที่บัญญัติไว้ในอัลกุรอ่านอย่างชัดเจนว่า สันติภาพเป็นคำสอนและอุดมการณ์ของอิสลามในทัศนะของอิสลาม คำว่า สันติภาพไม่ใช่เรือแปลกใหม่ในสายตาของมุสลิมมันเป็นสิ่งที่ถูกฝังแน่นและซึมลึกเข้าไปในจิตวิญญาณเลือดเนื้อและชีวิตของมุสลิม “สันติภาพ” เป็นคำสอนและอุดมการณ์ที่ได้กลายเป็นความเชื่อมั่นศรัทธาประการหนึ่งของมุสลิม นับตั้งแต่รุ่งอรุณแห่งอิสลามเป็นต้นมา อิสลามได้ดำเนินบทบาทในการแผ่ขยายคำว่า “سلام” แปลว่า “สันติ” ให้ขจรขยายไปทั่วทุกมุมโลก ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่า คำนี้ เป็นเป้าหมายสำคัญของชีวิตมนุษย์ นั่นก็คือ ความสงบสุขอย่างแท้จริงทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (ยูสุฟ อัลก็อรฎอวีย์, 2549 : 55)

อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย (2004) ได้อธิบายเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพพร้อมหลักฐานจากอัลกุรอ่านว่า “การแพร่สะลามหรือสันติแก่มวลมนุษย์เป็นคำสอนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่งและลักษณะอันโดดเด่นของอิสลามและมุสลิม สามารถร้อยดวงใจ ของมุสลิมให้เป็นหนึ่งเดียว และมีภราดรภาพอย่างแน่นแฟ้น อัลลอฮฺ ﷻ จึงให้มุสลิมยึดมั่นปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ศาสนาอิสลามได้สอนมุสลิมว่า “ผู้ที่ประเสริฐและใกล้ชิดกับอัลลอฮฺ ﷻ ที่สุด คือ ผู้ที่ขอบกล่าวทักทายผู้อื่นด้วยสะลาม (สันติ)” นี้แสดงว่า ศาสนาที่ประชาชนชาติอิสลามยึดมั่นและนับถือนั้น เป็นศาสนาที่เพียบพร้อมไปด้วยหนทางสู่สันติภาพ ในหลักคำสอนอิสลามจึงประกอบไปด้วยคุณค่าต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนให้เกิดสันติภาพ ความสงบสุขและความผ่องแผ้ว ชนชาวมุสลิมจึงเป็นชนที่รักสันติและมีการปรองดองกัน (อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย, 2004 : 40)

คำกล่าวนี้จะส่งผลให้มุสลิมที่ซาบซึ้งในความหมายอย่างซึ้งซาบ และเริ่มดำเนินชีวิตหลังจากการละหมาด ด้วยสันติธรรม เมตตาธรรม บารอกะฮฺ (มีสิริมงคล) ในขณะที่การละหมาดนั้นเป็นศาสนกิจที่สำคัญที่ต้องปฏิบัติแม้ในขณะที่กำลังสู้รบกันก็ตาม ในขณะที่กำลังสู้รบ ถ้าปรากฏว่า ขณะที่กำลังจะเงื้อมมือฆ่าศัตรู หรือศัตรูบาดเจ็บหรือพยายามหลบหนี เขาได้กล่าวสลาม ทหารมุสลิมก็ต้องยังมีชื่อเสียง ห้ามชกดาบ ปืนหรืออาวุธอื่นๆฆ่าศัตรูคนดังกล่าว มันช่างเป็นคำสอนที่ประเสริฐและสูงส่งเหลือเกิน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ ءَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبَتُّونَ عَرَضَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِّن قَبْلُ فَمَنْ ءَلْقَىٰ عَلَيْكُمُ السَّلَامَ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾

(النساء: 94)

ความว่า “ผู้ที่ศรัทธาทั้งหลาย เมื่อพวกเขาเดินทางไปในทางของอัลลอฮ์ ก็จงให้ประจักษ์ชัดเสียก่อนและจงอย่ากล่าวแก่ผู้ที่กล่าวสลามแก่พวกเขา ว่าท่านไม่ใช่ผู้ศรัทธาโดยแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกแห่งชีวิต ความเป็นอยู่ในโลกนี้แต่ที่อัลลอฮ์นั้น มีปัจจัยยังชีพอันมากมาย ในทำนองเดียวกันนั้นพวกเขาก็เคยเป็นมาก่อนแล้วอัลลอฮ์ได้ทรงโปรดปรานแก่พวกเขาตั้งนั้นพวกเขาก็จงให้ประจักษ์ชัดเสียก่อนแท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงรอบรู้อย่างถ่องแท้ในสิ่งที่พวกเขากระทำอยู่”

(อันนิสาฮ์ 94)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴾

(الأحزاب : 44)

ความว่า “ การกล่าวทักทายของพวกเขาในวันที่พวกเขาพบพระองค์คือ สานติ (สลาม) และพระองค์ทรงเตรียมรางวัลอันมีเกียรติไว้ให้แก่พวกเขาแล้ว”

(อัลอะหฺซาบ : 44)

สถานที่ที่พำนักของพวกเขาคนที่ดี ๆ (สลัหีนในวันกียามะฮ์) ถูกขนานนามว่า “ดาร์ อัลสละลาม” แปลว่าบ้านแห่งสันติสุขและปลอดภัย” ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾

(يونس : 25)

ความว่า “ และอัลลอฮ์ทรงเรียกร้องไปสู่สถานที่แห่งสานติ (ดาร์สสลาม และทรงชี้แนะ) แนวทางที่ถูกต้องแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางที่เที่ยงธรรม”

(ยูनुส 25)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿ لَّهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

(الأنعام : 127)

ความว่า “สำหรับพวกเขานั้น(พวกที่อยู่ในทางอันเที่ยงตรงนั้น)คือนิเวศแห่งความปลอดภัย(ดารุสสะลาม)ณที่พระผู้เป็นเจ้าของพวกเขาและขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงเป็นผู้คุ้มครองพวกเขาด้วย เนื่องจากสิ่งที่พวกเขาได้กระทำมาแล้ว”

(อัลอันอาม : 127)

การที่อิสลามพูดถึงเรื่องสลามหรือสันติครั้งแล้วครั้งเล่า นั้น มีจุดมุ่งหมาย เพื่อกระตุ้นเร่งเร้าทุกองค์กรพยายามและมีความรู้สึกร่วมกันคิดต่าง ๆ ของมนุษย์ ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของอุดมการณ์สันติภาพ อันเป็นคำสอนที่สำคัญและสูงส่งของอิสลามนั่นเอง

5.2 ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เสาะท่อนอุดมการณ์สันติภาพในอิสลาม

นอกจากการเรียกร้องเชิญชวนและตั้งสอนในเรื่องสันติภาพแล้ว อิสลามยังได้บัญญัติให้อุดมการณ์นี้เป็นมูลฐานแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรและประเทศต่าง ๆ อีกด้วย หลักการแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิม ก็คือ ความเสมอภาคและภราดรภาพ นั่นก็คือ ความสันติสงบสุขและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเมตตาและเอื้ออาทรต่อกันในระบบความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิม ด้วยกันไม่ว่าจะมีความแตกต่างด้านสัญชาติ สีผิว ภาษา และมาตุภูมิหรือแม้จะแตกต่างด้านฐานะหรือยศถาบรรดาศักดิ์ พวกเขาจะยืนหยัดบนหลักการอันมั่นคงที่อยู่บนพื้นฐานของการศรัทธาในอัลลอฮ์ ﷻ และความเป็นพี่น้องร่วมศาสนา ความรู้สึกเป็นพี่น้องในบรรดาชาวมุสลิมด้วยกัน จึงเป็นแขนงหนึ่งของการศรัทธาที่แยกออกจากกันไม่ได้ (Harun Yahya, 2004 : 69) ดังที่อัลลอฮ์ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾

(الحجرات : 10)

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นพี่น้องกันดังนั้นพวกเจ้าจงไกล่เกลี่ยประนีประนอมกันระหว่างพี่น้องทั้งสองฝ่ายของพวกเจ้าและจงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับ ความเมตตา”

(อัลหุจรอต 10)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนิก ก็คือ การทำความรู้จักกัน การเคารพ และให้เกียรติกัน การช่วยเหลือบริการและอำนวยความสะดวก การให้สิทธิเสรีภาพและความเป็นธรรม ในทุกๆด้าน ซึ่งจะเป็นประจักษ์ไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้ออาทรกัน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا
 إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفُسُكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝۱۳﴾

(الحجرات : 13)

ความว่า “ มนุษยชาติเอ๋ย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชายและเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะใ้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ อัลลอฮฺนั้นคือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(อัลหุจอรอต : 13)

5.2.1 อิสลามกับการคุ้มครองและเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

อิสลามได้ตั้งสอนมนุษย์ทุกคนให้เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ สิทธิในชีวิต ทรัพย์สิน การเลือกวิถีชีวิตและการนับถือศาสนาต้องได้รับการคุ้มครองและจะละเมิดไม่ได้ ภายใต้อหตุการที่ว่า “เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางศาสนา ภาษา สีผิวและเชื้อชาติ” อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
 وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝﴾

(الإسراء : 70)

ความว่า “และโดยแน่นอน เราได้ให้เกียรติแก่ลูกหลานของอาดัม และเราได้บรรพทุกพวกเขาทั้งทางบกและทางทะเล และได้ให้ปัจจัยยังชีพที่ดีทั้งหลายแก่พวกเขา และเราได้ให้พวกเขาดีเด่นอย่างมีเกียรติเหนือกว่าผู้ที่เราได้ให้บังเกิดมาเป็นส่วนใหญ่”

(อัลอิสรอ์ : 70)

5.2.2 สงครามคือทางออกสุดท้ายและความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้

เนื่องจากศักดิ์ศรีและสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครอง ดังนั้น การละเมิดคุกคาม ตัดทอนและบิดเบือนสิทธิดังกล่าว ถือว่า เป็นการกระทำความผิดและละเมิดต่อบุคคลนี้คือ มูลเหตุที่แท้จริงที่อิสลามปฏิเสธความขัดแย้งและสงคราม ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ก็ตาม เพราะมันเป็น การละเมิดต่อชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมและบริสุทธิ์ของมนุษย์ นอกจากนี้ สงคราม ยังเป็นมูลเหตุให้เกิดการทำลายสิ่งดีงามและคุณค่าต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์อีกด้วย อิสลามจึงห้ามการทำ สงครามเพื่อการขยายรัฐและดินแดน ขยายอำนาจและอิทธิพล ตลอดจนสงครามล่าอาณานิคม อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ تِلْكَ أَلْدَارُ الْأَخِرَّةُ الَّتِي لَا يُرِيدُونَ عُلوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فسادًا
وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ^c

c

(القصص : 83)

ความว่า “ นั่นคือที่พำนักแห่งวันอาคีเราะฮฺที่เราได้เตรียมมันไว้สำหรับ บรรดาผู้ที่ไม่ปรารถนาหยิ่งผยองในแผ่นดินและไม่ก่อการเสียหายและ บั่นปลายข้อมเป็นของบรรดาผู้ยำเกรง”

(อัลกออ์ศ : 83)

อิสลามยังห้ามการทำสงครามที่มีลักษณะเป็นการสร้างความวิบัติและความเสียหายดังที่ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَأَدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ
رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ

(الأعراف : 56)

ความว่า “และพวกเจ้าอย่าก่อความเสียหายไว้ในแผ่นดินหลังจากได้มีการ ปรับปรุงแก้ไขมันแล้วและจงวิงวอนขอต่อพระองค์ด้วยความยำเกรงและ ความปรารถนาอันแรงกล้า แท้จริงความเอ็นดู เมตตาของอัลลอฮ์นั้นใกล้ กับผู้กระทำความดีทั้งหลาย”

(อัลอะอฺรอฟ : 56)

สงครามถึงแม้ เป็นสิ่งที่อนุญาตในอิสลามแต่ไม่สนับสนุนโดยสิ้นเชิง และห้ามให้มีการประกาศการทำสงครามไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่ด้วยความจำเป็นอย่างสุดวิสัยโดยไม่มีทางเลือก แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ เงื่อนไขและจรรยาบรรณอันสูงส่ง และไม่มีใครสามารถประกาศสงครามเว้นแต่ผู้นำสูงสุดของมุสลิมเท่านั้น ไม่ใช่ตามความต้องการของผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ที่มากไปกว่านั้นคือไม่อนุญาตให้มีสงครามนอกจากต้องผ่านกระบวนการเรียกร้องสู่สันติภาพหรือตอบรับอิสลามอย่างถูกต้องชอบธรรมก่อน และต้องไม่กระทำการโจมตีกัน นอกจากนี้เขาต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำนั้น ทั้งในด้านศาสนบัญญัติและกฎหมาย ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ พยายามใคร่ครวญหาวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อหลีกเลี่ยงจากการทำสงคราม สงครามไม่อนุวัติให้เกิดขึ้น เว้นแต่ด้วยเหตุผลและเงื่อนไขที่จำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้จาก 3 ประการดังนี้

- 1) เพื่อปกป้อง ป้องกันตัวเองจากการรุกรานและการคุกคาม ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَعْدُوا إِيَّائِهِمْ لَئِنْ حَبَّ الْمُعْتَدِينَ ﴾

(البقرة : 190)

ความว่า “และพวกเจ้าจงต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์ต่อบรรดาผู้ที่ทำร้ายพวกเจ้าและจงอย่ารุกรานแท้จริง อัลลอฮ์ไม่ทรงชอบบรรดาผู้รุกราน”

(อัลบาเกาะเราะฮ์ : 190)

- 2) เพื่อปกป้อง ป้องกันตัวเองจากการกดขี่ ทารุณ ช่มเหง รังแกจากผู้กดขี่ และผู้ธรรมดิงที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴾

(النساء : 75)

ความว่า “มีเหตุใดเกิดขึ้นแก่พวกเจ้ากระนั้นหรือ ? ที่พวกเจ้าไม่สู้รบในหนทางของอัลลอฮ์ทั้งๆที่บรรดาผู้อ่อนแอไม่ว่าผู้ชายและหญิงและเด็ก ๆ

ต่างกล่าวกันว่าโอ้พระเจ้าของเราโปรดนำพวกเราออกจากเมืองนี้ซึ่งชาวเมืองเป็นผู้ข่มเหง รังแก และโปรดให้มีขึ้นแก่พวกเรา ซึ่งผู้คุ้มครองคนหนึ่งจากที่พระองค์ และโปรดให้มีขึ้นแก่เรา ซึ่งผู้ช่วยเหลือคนหนึ่งจากที่พระองค์”

(อันนิสาอ์ : 75)

3) เพื่อคุ้มครองและปกป้องสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كَلَهُ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾

(الأنفال : 39)

ความว่า“ และพวกเจ้าจงสู้รบกับพวกเขาจนกว่าจะไม่มีการปฏิเสธศรัทธาใด ๆ ปรากฏขึ้นและการอิวาตะฮุกษณิดนั้น ต้องเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์เท่านั้น ถ้าหากพวกเขาหยุดยั้งแน่นอน อัลลอฮ์นั้น ทรงเห็นในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

(อัลอัมฟาต 39)

จากคำอธิบายข้างต้น ทำให้เราทราบและเข้าใจถึง กฎเกณฑ์ของสงครามในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่อิสลามได้บัญญัติไว้ อย่างไม่รู้จบ เมื่อฝ่ายศัตรูได้ขอสงบศึกและยุติสงคราม อิสลามสั่งให้กองทัพมุสลิมเห็นชอบและหยุดการทำสงคราม แม้จะถูกมองว่าเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบก็ตาม หากยังคงทำสงครามต่อไป ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่หะรอมหรือที่ต้องห้ามและมีความผิดอย่างแรง ดังบทบัญญัติที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในอัลกุรอานอย่างมากมาย บางส่วนจากนั้นมีดังนี้

ก) อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصْرَتِ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴾

(النساء : 90)

ความว่า “ นอกจากบรรดาผู้ที่ติดต่อกับพวกหนึ่ง ซึ่งระหว่างพวกเจ้า กับพวกนั้น มีพันธสัญญาอยู่หรือบรรดาผู้ที่มาหาพวกเจ้า โดยที่หัวอก ของพวกเขาอัคอื่น ต่อการที่พวกเขาจะสู้รบกับพวกเจ้า หรือสู้รบกับหมู่ ชน ของพวกเขาเอง และหากว่าอัลลอฮฺ ทรงประสงค์แล้ว แน่แน่นอนพวก เขาได้สู้รบกับพวกเจ้าแล้วด้วย แต่ถ้าพวกเขา ออกห่างพวกเจ้า โดยที่มิ ได้ทำการสู้รบกับพวกเจ้า และได้เสนอเจรจาแก่พวกเจ้า เพื่อการประนี ประนอมแล้วไซ้ อัลลอฮฺก็ไม่ทรงให้มีทางใดแก่พวกเจ้าที่จะขัดขวาง เขาได้”

(อันนิสาฮ์ : 90)

(ยูสุฟ อัลก็อรฎอวีย์, 2549 : 57)

อุมร์ อุบัยดฺ หะชะนะฮฺ, (2007) ได้อธิบายเพิ่มอีกว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ยืนหยัด สร้างสันติภาพในสังคมมนุษย์ให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม กฎดั้งเดิมในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสังคม โลกตามทัศนะอิสลามคือ สันติภาพไม่ใช่สงคราม ด้วยเหตุดังกล่าวเมื่อใดที่มีโอกาสสร้างสันติภาพ อิสลามจึงเรียกร้องและฉกฉวยโอกาสนั้นให้กลับสู่สภาวะดั้งเดิมทันที ถึงแม้ในช่วงเกิดภาวะสงครามก็ ตาม อิสลามไม่สนใจผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นหลังจากมีการประนีประนอม อิสลามจึงไม่พยายามที่จะ ไปสืบค้นความตั้งใจที่แท้จริงของกลุ่มสงครามที่ยอมประนีประนอมว่ามีวัตถุประสงค์ซ่อนเร้นบางอย่าง หรือไม่ อิสลามจึงตอบรับการประนีประนอมหยุดสงครามโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะสันติภาพ เป็นคุณลักษณะของอัลลอฮฺ ในขณะที่การรุกราน สงครามและอาธรรมนั้นเป็นคุณลักษณะเฉพาะของ เหล่ามารร้าย ดังที่อัล กุรอานได้ระบุไว้ว่า (อุมร์ อุบัยดฺ หะชะนะฮฺ, 2007: 18)

ข) อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสอีกว่า

﴿ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

(الأنفال : 61)

ความว่า “ และหากพวกเขาโอนอ่อนมาเพื่อการประนีประนอมแล้วเจ้าก็ จงโอนอ่อนตามเพื่อการนั้นด้วยและจงมอบหมายแต่อัลลอฮฺเถิด แท้จริง นั้นพระองค์คือผู้ทรงได้ยิน ทรงรอบรู้”

(อัลอัมฟาละ :61)

อายะฮ์อัลกุรอานดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ได้ว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพที่ มุ่งมั่นโน้มน้าวจิตใจผู้คนด้วยการใช้เหตุผล การสานเสวนาและเจรจาไม่ใช่การใช้พลังกำลังอิสลาม เผยแพร่ด้วยพลังแห่งปัญญา ไม่ใช่พลังอำนาจของผู้ครองกำลังที่เหนือกว่า เป้าประสงค์อันสูงส่งของ อิสลามคือ การนำมาซึ่งสันติสุขยังมวลมนุษยชาติถึงแม้จะเป็นคนต่างศาสนาก็ตาม (อุมร์ อุบายด์ หะชะนะฮ์, 2007: 18)

Rida (n.d) ได้อธิบายความหมายของอายะฮ์ดังกล่าวอีกว่า “ในบางครั้งการที่คู่สงคราม ได้แสดงท่าทียอมรับการประนีประนอม อาจจะเป็นแค่กลลวงเพื่อตบตาให้เราเลิกรบในขณะที่พวกเขา กลับเตรียมพร้อมเพื่อการจู่โจมหรือการกระทำอื่นใดเพื่อเป็นแผนลวงในการสู้รบ ถ้ามองถึงผลได้ ผลเสียในกรณีเช่นนี้ เราจึงไม่ควรรับการประนีประนอมจากพวกเขาตราบใดที่เรายังไม่สามารถกำชัยชนะ เหนือพวกเขาอย่างเบ็ดเสร็จ แต่อิสลามกลับไม่ถือว่าความเป็นไปได้ดังกล่าวเป็นอุปสรรคในการตอบรับ ข้อตกลงเพื่อการประนีประนอมกับอีกฝ่ายแต่อย่างใด แต่กลับกล่าวว่าหากมั่นใจว่าพวกเขาประสงค์ที่จะ หลอกลวงเจ้า เป็นการเพียงพอแล้วสำหรับเจ้ากับอัลลอฮ์ (ที่จะคอยพิทักษ์ปกป้อง) จุดยืนนี้เป็นหลักฐาน ที่ชัดเจนที่ตอกย้ำว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพที่แท้จริง” (Rida, n.d : 69)

5.2.3 อิสลามห้ามทหารมุสลิมฆ่าประชาชนผู้บริสุทธิ์

ยูสุฟ อัลกีอรรฎอวีย์ (2549) ได้อธิบายอย่างชัดเจนพร้อมยกหลักฐานจากอัลกุรอานอีกว่า เมื่ออิสลามอนุญาตให้ทำสงคราม เนื่องจากมีเหตุผลที่จำเป็น ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อิสลามได้วางกฎเกณฑ์ และกรอบของการทำสงครามที่บัญญัติไว้ในอัลกุรอาน และตามแนวทางของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ บรรดา เศาะหาบะฮ์ และผลการวินิจฉัยของบรรดาอูละมาอ์ ในการนำมาเป็นบรรทัดฐาน การปฏิบัติของชาว มุสลิม อิสลามอนุญาต ให้ทหารมุสลิมฆ่าเฉพาะทหารในสมรภูมิตานั้น ไม่อนุญาตสำหรับชีวิต เลือดเนื้อ ของประชาชนผู้บริสุทธิ์ ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสงคราม ไม่ว่าด้วยเงื่อนไขและเหตุผลใดก็ตาม นอกจาก นั้น อิสลามยังห้ามมิให้ฆ่าสตรี เด็ก คนป่วยและบาดเจ็บ คนชรา นักบวชหรือบาทหลวง ผู้ที่กำลังปฏิบัติ ศาสนกิจ ห้ามฆ่าเชลยศึก ห้ามทรมานและหันอวัยวะของข้าศึก ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามตัดและทำลายต้นไม้ แม่น้ำ ลำธาร ทำให้แหล่งน้ำสกปรก และห้ามทำลายบ้านเรือน อีกทั้งอิสลามยังได้ห้ามมิให้ตามล่าศัตรูบาดเจ็บสาหัสและหลบหนียอมแพ้ ซึ่ง แนวทางอิสลามเป็นทางสายกลางและมีความพอดี พอเหมาะเป็นอย่าง ยิ่ง สงครามนั้นเป็นเพียงการผ่าตัดอวัยวะที่เป็นเนื้อร้ายทิ้งเสียเท่านั้น

5.2.4 อิสลามเรียกร้องและเชิญชวนสู่การกระทำความดีอย่างสง่างาม

อิสลามได้บัญญัติให้มุสลิมรักษาความยุติธรรม ห้ามการกดขี่ ข่มเหง และเอาเปรียบ บุคคลผู้อื่น คำสอนและคำเรียกร้องเชิญชวนอันสูงส่งและบริสุทธิ์ของอิสลาม มีจุดมุ่งหมายให้เกิดความ รักใคร่ ประองคอง การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การควบคุมตนเอง การเสียสละ การไม่เห็นแก่ตัวและ

โลก อันเป็นปัจจัยที่จะนำพามนุษย์ชาติไปสู่ชีวิตที่สมบูรณ์ พูนสุข สมานฉันท์ กลมเกลียว มีความเป็นพี่น้อง รักใคร่ผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นและเอื้ออาทรกัน นอกจากนี้ อิสลามยังได้สั่งสอนให้เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ขอมรับในคุณค่าและสิ่งที่ดีกว่า พร้อมทั้งยึดมั่นว่า สติปัญญาอันเป็นหนทางเดียวที่สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย อิสลามไม่มีการบังคับใช้ในด้านต่างๆของหลักการศาสนาแต่อย่างใด เช่น หลักการศรัทธามันหรืออะกีดะฮ์และการนับถือศาสนา อีกทั้งยังได้เปิด โอกาสและให้สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาและวิถีชีวิตโดยใช้สติปัญญาอย่างไตร่ตรองและไม่เดือดร้อนผู้อื่น ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

(البقرة : 256)

ความว่า “ ไม่มีการบังคับใดๆให้หันถือในศาสนาอิสลาม แน่นอนความถูกต้องนั้น ได้เป็นที่กระจ่างแจ้งจากความคิด ดังนั้นผู้ใดปฏิเสธศรัทธาต่ออัลกุฎอูตและการศรัทธาต่ออัลลอฮ์แล้วแน่อนเขาได้ยึดหวังอันมั่นคงไว้แล้วโดยไม่มีการขาดใด ๆเกิดขึ้นแก่มันและอัลลอฮ์นั้น เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้”

(อัลบะกอเราะฮ์ : 256)

ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เป็นเพียงผู้นำริสาละฮ์อิสลามมาเผยแผ่ เชิญชวน ตักเตือน แจ้งข่าวดี และแจ้งข่าวร้ายต่อมวลมนุษยชาติเท่านั้น สำหรับศรัทธาชนที่ดำรงมั่นปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ จะได้รับข่าวดีคือเป็นชาวสวรรค์ ส่วนผู้ที่ฝ่าฝืน ละเมิด ทำบาบใหญ่และผู้ปฏิเสธศรัทธาจะได้รับข่าวร้ายคือเป็นชานรก ส่วนการให้อิคาซะฮ์หรือชีน่านั้น พระองค์ องค์เดียวเท่านั้นที่ทรงสามารถชี้และนำ ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾

(الأحزاب : 45-46)

ความว่า “โอ้นบีเอ๋ย! แท้จริงเราได้ส่งเจ้า มาเพื่อให้เป็นพยานและผู้แจ้งข่าวดีและผู้ตักเตือน(45) และเป็นผู้เรียกร้องเชิญชวนสู่อัลลอฮ์ตามพระบัญชาของพระองค์ และเป็นดวงประทีปอันแจ่มจรัส”

(อัลอะหฺซาบ : 45-46)

(ยูสุฟ อัลก็อรฎอวีย์, 2549 : 57-60)

5.3 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานมุ่งเน้นในการสร้างสันติภาพภายในรัฐอิสลาม

กลุ่มที่อุบัติต่อต้านรัฐอิสลามในสมัยการปกครองของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานมีทั้งหมด 4 กลุ่มด้วยกัน ท่านมุ่งเน้นในการสร้างสันติภาพภายในตามแผนอย่างหนักแน่นโดยใช้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับยุคตามกระบวนการและขั้นตอนดังนี้

5.3.1 การปราบปรามเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร

จากการศึกษาหนังสือประวัติศาสตร์อิสลามพบว่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์แห่งแคว้นหิญาซตั้งแต่สมัยปลายของการปกครองของยะซีด บิน มุอาวียะฮ์ ซึ่งก่อนที่เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ ท่านมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างงดงาม ในการนั้นผู้วิจัยใคร่นำเสนอประวัติความเป็นมาโดยสังเขป ดังนี้

5.3.1.1 ความสัมพันธ์เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บินมัรวานกับเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร ก่อนดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์

เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ก่อนดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์ ท่านมีทัศนคติความสัมพันธ์ที่ดีและปกป้องเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรเสมอ ท่านได้อิสติอาซะฮ์(Isti'azah)¹ จากอัลลอฮ์ ﷻ ในเหตุการณ์กองทัพทหารยะซีด บิน มุอาวียะฮ์ เข้าบุกรุกเมืองมักกะฮ์เพื่อปิดล้อมและปราบปรามเขา(อับดุลลอฮ์) นอกจากนั้น ท่านยังเห็นว่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร ดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์แห่งแคว้นหิญาซเป็นที่ถูกต้องตามกฎชะรีอะฮ์ เนื่องจากเป็นที่เห็นชอบและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนชาวมุสลิมในแคว้นหิญาซเป็นส่วนใหญ่ ท่านคิดเสมอว่า ท่านใดที่สังหารเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร และผู้สนับสนุน แน่นอนผู้นั้นกระทำบาปใหญ่และเป็นชวานรก (al-Hashimiy, 1423.h / 2 : 116) ท่านยะหฺยา อัลฆอศตานียฺได้รายงานไว้ว่า “ในขณะที่ท่านมุสลิม บิน อุกบะฮ์ ซึ่งเป็นทหารยะซีด จากแคว้นฮามเข้ายังเมืองมะดีนะฮ์และเข้าไปในมัสยิดอันนะบะวียฺและนั่งใกล้กับเคาะลีฟะฮ์

¹ อิสติอาซะฮ์ (Isti'azah) หมายถึงขอความหลีกเลี่ยงจากอัลลอฮ์ให้ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ

อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ท่านได้ซักถามมุสลิมว่า “ ท่านเป็นทหารหรือ? ” มุสลิมก็ตอบว่า “ใช่” เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิกได้พูดต่ออีกว่า “ ความสูญเสียและหายนะแด่แม่ของคุณ ” ท่านทราบไหมว่า บุคคลที่ท่านจะโจมตีนั้นเป็นใคร? “ เขาคือผู้ที่กำเนิดในแวดล้อมอิสลามตั้งแต่ดั้งเดิม เป็นบุตรของเสาะหะบะฮ์ของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เป็นบุตรของผู้ที่ได้รับฉายาว่า มูอันนะฎอ์ก้อยน์ แปลว่า ผู้กรรมสิทธิ์เข้มงวดสองเส้น และเป็นผู้ที่ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ได้ตะหนักหรือเปิดปากในยามเป็นทารก แท้จริง ข้าพเจ้าขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ﷻ หากท่านไปเจอเขาตอนกลางวัน แน่นอนเขาอยู่ในสภาพที่ถือศีลอดตลอด หากท่านไปเจอเขาตอนกลางคืน ท่านจะพบเขาดำรงมั่นปฏิบัติศาสนกิจจะหมด หากว่ามวลมนุษยย์อยู่บนพื้นแผ่นดินที่พยายามจะสังหารเขา แน่นอนอัลลอฮ์ ﷻ จะทรงคว้าผู้คนเหล่านั้นลงนรกทันที (al-Sayuti, 1417.h /1997: 217) เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน มีความสัมพันธ์อันดีงามกับมุศอับ บิน ซุบัยร น้องชายของเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ตั้งแต่ในสมัยการปกครองของยะซีด บิน มูอาวีเยฮ์ท่านได้พูดกับบรรดาบุตรของซุบัยรเสมอว่า “ พื้นแผ่นดินนี้ ไม่มีผู้คนแล้วหรือ? ที่มีคุณสมบัติดีกว่ายะซีด บิน มูอาวีเยฮ์ ” (Ibn Sa’d, 1410.h/1990/ 5 : 226)

5.3.1.2 การสานเสวนาหรือเจรจาโดยสันติวิธี กับมุศอับ บิน ซุบัยร

เคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์แห่งแคว้นหิญาซและอิรัก ในขณะนั้น และมุศอับ บิน ซุบัยร น้องชายได้รับการแต่งตั้งจากพี่ชายดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าการแห่งเมืองกูฟะฮ์และบัศเราะฮ์ ส่วนแคว้นชามและอียิปต์อยู่ภายใต้การปกครองของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ซึ่งขณะนั้น รัฐอิสลามถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายและมีเคาะลีฟะฮ์หรือผู้นำ 2 คน เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานมุ่งเน้นในการสานเสวนา และเจรจาโดยสันติวิธีกับเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร โดยใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1) เมื่อปีศ.ศ .69 ตรงกับค.ศ. 648 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานได้เดินทางไปยังแคว้นอิรัก เพื่อสานเสวนาเจรจาโดยสันติวิธีกับท่านมุศอับ บิน ซุบัยร ซึ่งเหล่าทหารแห่งแคว้นชามส่วนใหญ่ ไม่เห็นชอบต่อการกระทำของท่าน จึงทำให้พวกเขาไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ท่านสั่งใช้ จึงทำให้ท่านนำงบประมาณจากกรมสวัสดิการสังคมจำนวน 5 ส่วน เพื่อเติมเต็มให้แรงจูงใจเป็นพิเศษกับเหล่าทัพทหารที่เดินทางออกไปพร้อมกับท่าน โดยเพิ่มเงินเดือนของปีหน้าคือ ปีศ.ศ. 70 ตรงกับ ค.ศ. 649 ที่จะถึง (Turtushiy, 1289.h/1872 :118)

2) เมื่อปีศ.ศ. 71 ตรงกับค.ศ. 650 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานส่งหนังสือ ไปยังท่านมุศอับ บิน ซุบัยร แห่งแคว้นอิรัก เพื่อขอความสันติภาพ แต่เขาปฏิเสธ ครั้นต่อมา มุหัมมัด บิน มัรวานน้องชายพร้อมเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ไปยังบ้านของเขา และได้เรียกบุตรชายของเขาชื่อ อีซา บิน มุศอับ เพื่อสานเสวนาเจรจาโดยสันติวิธีโดยกล่าวความว่า “โอ้ ลูกพี่น้องของเรา เจ้าจงให้ความ

ร่วมมือกับเรา เจ้าจะปลอดภัยและสันติเสมอ และเจ้าอย่าฆ่าตัวเจ้าเองนะ ” ในท่ามกลางการสานเสวนาหรือเจรจา ท่านมุศอับก็กล่าวโต้ตอบความว่า “ แท้จริงลุงของข้า (อับดุลลอฮฺ) ให้ความปลอดภัยและความสันติแก่ข้า อย่างดียิ่งกว่าท่านอีก และการสานเสวนาเจรจายใช้เวลาานพอสมควร แต่ล้มเหลว หลังจากนั้นได้เกิดการปะทะ อย่างดุเดือด ส่งผลทำให้อิชาบุตรชายเสียชีวิตทันที ส่วนท่านมุศอับเสียชีวิตหลังจากนั้น เมื่อเสร็จจากการปะทะ ประชาชนแห่งแคว้นอิรักทุกระดับต่างก็ให้สัตยาบันแก่ท่าน จึงทำให้อาณาเขตการปกครองได้ขยายกว้างกว่าเดิม คือ แคว้นซาม อียิปต์ และอิรัก ยังเหลืออีกแคว้นหิญาซเท่านั้น (Shakir, 1405.h/1985/4 :167)

5.3.1.3 การปิดล้อมโจมตีเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮฺ บิน ซุบัยรฺ

หลังจากเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์ท่านได้เปลี่ยนทัศนคติจากหน้ามือเป็นหลังมือทันที (al-Jaburiy, 1407.h/1987:116) เมื่อปีส.ศ. 73 ตรงกับ ค.ศ. 652 ท่านได้วางแผนอย่างชาญฉลาดที่จัดส่งแม่ทัพหัจญญาญญู บิน ยูสุฟ อัยยะกอฟีที่มีบุคลิกเข้มแข็งอาฆาตพยาบาท กล่าวหาญ เค็ดฆาด ช่มเหง มุ่งสู่ไปยังเมืองมักกะฮ์ เพื่อ โจมตีเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮฺ เขา (หัจญญาญญู) ปิดล้อมเมืองมักกะฮ์อย่างเข้มงวดเวลา 5 เดือนเศษ และบังคับให้เขา(อับดุลลอฮฺ) มอบตัวจงรักภักดีต่อท่าน (อับดุลมาลิก) แต่ในที่สุด เขา(อับดุลลอฮฺ) ได้ปรึกษาหารือกับมารดาของท่านชื่ออัสมะฮฺ บินตุอญุบัยรฺ   โดยกล่าว “คุณแม่จ้า ผู้คนเหยียบหยามและกดขี่ผมและบรรดาลูกหลาน พวกเขาขมขื่นสนองตอบทุกประการสิ่งที่คุณต้องการบนโลกคุณหา คุณแม่มีความเห็นอย่างไร ? นางกล่าวตอบว่า “ โอ้ลูกที่รักจ้า หากเจ้าเห็นสิ่งนั้นเป็นสัจจะ เจ้าจงตามเขา แต่จ้าไว้ว่าพี่น้องของเจ้าที่เสียชีวิตด้วยฝีมือของวงศ์ตระกูลอุมัยยะฮ์ไปแล้วมิใช่น้อย เจ้าอย่าหลงกับข้อเสนอของพวกเขา เจ้าอยู่บนโลกคุณยาวนานพอสมควรแล้วเจ้าเป็นผู้ดำรงมั่นปฏิบัติศาสนกิจถือศีลอดตอนกลางวัน ละหมาดตอนกลางคืน เป็นผู้มีความสัมพันธ์ที่ดีงามกับพี่น้อง หากว่าเจ้ามองโลกคุณหาเหนือกว่า เจ้าเป็นบ่าวที่เลว เจ้าเป็นหลานชายของอญูบัยรฺ ขยายของเจ้าคือเศาะฟียะฮฺ บุตรี อับดุลมุฏฏอิลิบ หากเจ้าไม่สามารถอยู่ภายใต้ผู้นำที่ยุติธรรม การเสียชีวิตของเจ้าเป็นสิ่งที่ดีกว่า เจ้าจงมอบตัวต่ออัลลอฮฺ   เกิด ศรัทธามั่นต่อกำหนดสถานะของพระองค์เกิด และมุ่งหวังความเห็นชอบจากพระองค์เสมอ แต่แม่มุ่งหวังให้เจ้าได้รับเกียรติอันทรงเกียรติจากอัลลอฮฺ   ถ้าเจ้ามีชีวิต จงอยู่บนแนวทางที่สัจจะ หากเสียชีวิตก็จงเสียชีวิตที่ทรงเกียรติแห่งพระองค์ หลังจากนั้นเขาก็อ้อมหัวลงกอดและจูบหัวของมารดาโดยกล่าวขอบคุณว่า “ญะซากุมุลลอฮฺ ก็อัยรอน” ซึ่งในขณะนั้นมารดาเป็นผู้วิยชราภาพและตาบอด หลังจากนั้นเขาไปละหมาดในมัสยิดอัลหะรออมเป็นครั้งสุดท้ายเป็นการอำลาชีวิตจากโลกคุณหา ในขณะนั้นหัจญญาญญูและเหล่าทหารบุกรุกเข้าโจมตีเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮฺทันที ยิงด้วยธนูจึงทำให้เสียชีวิตทันที และกะออะฮ์ถูกพังและสูญเสียชีวิตอย่างหนัก เขา(อับดุลลอฮฺ) ปกครองแคว้นหิญาซ นานถึง 9 ปีจวบจนสิ้นชีวิต นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประชาชนแคว้นหิญาซต่างก็ให้สัตยาบันและจงรักภักดี

ต่อเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานอย่างเป็นทางการและสถานการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนและกลายเป็นสถานการณ์ที่มั่นคง ภายใต้การปกครองของเคาะลีฟะฮ์หรือผู้นำคนเดียว หลังจากนั้นท่าน(อับดุลมาลิก) มุ่งเน้นสร้างประชาชนชาวแคว้นหิญาซกับแคว้นอื่น ๆ เป็นเอกภาพ ด้วยผลงานของหัจญญาญญ์ดังกล่าว จึงทำให้เขาได้รับตำแหน่งเป็นข้าหลวงแห่งแคว้นหิญาซควบกับแคว้นอิรักตั้งแต่วันนั้นจนถึงปี.ศ. 76 ตรงกับค.ศ. 655 (al-Tabariy, 1960/6,7 : 187-188,76)

หลังจากเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร เสียชีวิต วันหนึ่งหัจญญาญญ์ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีเข้าพบกับท่านหญิงอัสมาอ์ บินตุ อบีบักร อัศศิดดีก رضي الله عنها แล้วถามนางว่า “ เธอมีความรู้สี่กอย่างไรต่อการกระทำของฉันต่อบุตรของเธอ”? นางก็กล่าวตอบว่า “ คุณเป็นผู้บ่อนทำลาย และสร้างความหายนะบนโลกคุณยาและอาภีเราะฮ์ซึ่งที่บทยะดิษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เคยกล่าวไว้ว่า

{ في ثقيف كذاب ومبـير }

(الترمذي : 3970)

ความว่า “ ในกลุ่มบนิษะกีฟ เป็นผู้โกหกและบ่อนทำลาย”

(al-Tirmidhiy : 3970)

ท่านอัสมาอ์ บินตุ อบีบักร ได้กล่าวว่าผู้ที่ติเตียนโกหกนั่นคือ ท่านอัลมุคตาดู ส่วนผู้บ่อนทำลายนั้นไม่มีท่านใด นอกจากคุณ (หัจญญาญญ์) เท่านั้น (al-Salaby, 1426.h/2005/1 : 651)

บรรดาอูลมะมาอ์ และนักประวัติศาสตร์อิสลาม ต่างก็ได้ยืนยันว่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรดำรงตำแหน่งถูกต้องตามกฎหมายหรือฮะซัน (Shakir, 1405.h/1985/4 : 68) ท่านมีคุณสมบัติที่เปรียบพร้อมทั้งทางด้านคุณธรรมจริยธรรมและศักยภาพเป็นต้น มีสิทธิ์ดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์เหนือกว่าท่านมัรวาน บิน หะกัม และเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน (al-Khurashiy, 1408.h. :117) ทั้งสองพ่อลูกดำรงตำแหน่งโดยไม่ชอบธรรม (al-Dhahabiy, n.d /3: 363)

บรรดาอูลมะมาอ์ เช่น อิมามนะวาอีย์และบรรดาผู้ยืนหยัดบนแนวทางถูกต้อง ต่างก็ให้ทัศนะว่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร ถูกสังหารโดยมิชอบหรือถูกอธรรม อิบนุกะษีร์และนักประวัติศาสตร์อิสลาม ต่างก็มองว่า ท่านหัจญญาญญ์ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟี มีศักยภาพ เก่งกล้าหาญ ซาญญลาดทางด้านการเมือง แต่เป็นผู้ธรรมที่มีบุคลิกแข็งกระด้าง ข่มเหง คุร่าย กล้าทำสิ่งที่เป็นบาปใหญ่ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีกาละเทสะบ่อนทำลาย อาฆาตพยาบาท ชอบนองเลือด สร้างความหายนะและมีมนุษย์สัมพันธ์ที่เลวร้ายกับบรรดาเศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم และอูลมะมาอ์ร่วมสมัย (Ibn Kathir, 1408.h/1988/12: 509, 510)

จากการศึกษาทางด้านการเมืองการปกครองพบว่า ผู้ที่ต้องการตำแหน่งมีวัตถุประสงค์ที่ดีเพื่อปกครองรัฐอิสลามให้ถูกต้องกับบทบัญญัติอิสลาม การดำรงตำแหน่งของเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร ถูกต้องตามกฎหมายชะรีอะฮ์ เป็นที่เห็นชอบและได้รับการยอมรับจากประชาชนชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่และดำรงตำแหน่งในเคั้วหิญาซตั้งแต่หลังจากการเสียชีวิตของยะซีด บิน มูอาวียะฮ์

จากสถานะดังกล่าวเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานน่าจะปรองดองและอนุญาตให้เขายังคงดำรงตำแหน่งต่อไปในเคั้วหิญาซ เนื่องจากจะปกป้องมิให้เกิดการนองเลือดระหว่างชาวมุสลิมด้วยกัน โดยเฉพาะต่างก็เป็นพี่น้องและเพื่อนกันตั้งแต่ดั้งเดิมสอดคล้องกับอิบนุอับบาสได้บรรยายอิบะฮ์ล กุรอานสุเราะฮ์อัลหุรุดอายะฮ์ที่..9..สรุปความว่า “อัลลอฮ์ ﷻ สั่งให้ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ และมุสลิมทั้งหลายว่า เมื่อเกิดการทะเลาะวิวาทระหว่างมุสลิมด้วยกัน ก็จงเชิญชวนให้พวกเขาเหล่านั้นกลับสู่บทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ และจงประนีประนอมด้วยความยุติธรรม” (al-Tabaariy, 1407.h/1987/22 :292) ในขณะที่เดียวกันอัลกอฎอวียได้กล่าวสรุปว่า “ การสร้างสันติภาพภายในรัฐหรือประเทศมุสลิมนั้นเป็นหน้าที่ของเคาะลีฟะฮ์ หากมีการเกิดข้อพิพาทระหว่างสองกลุ่ม จำเป็นต้องไกล่เกลี่ยเพื่อยับยั้งมิให้เกิดการนองเลือด ความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เงินทองเป็นต้น” (al-Qardawiy, 1427.H /2549 : 75)

5.3.2 การปราบปรามกลุ่มชีอะฮ์

กลุ่มชีอะฮ์พยายามอย่างวิริยะอุตสาหะในการแพร่ขยายความขัดแย้ง สร้างความวุ่นวายและมุ่งมั่นในการ โน้มน้ำใจจิตใจ และเชิญชวนประชาชนให้เกิดขัดแย้งต่อราชวงศ์อุมัยยะฮ์ กลุ่มชนนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

5.3.2.1 กลุ่มชีอะฮ์อัสเตวาบิน²

เมืองกูฟะฮ์เป็นศูนย์กลางของผู้สนับสนุนอะลี บิน อบีฏอลิบ ﷺ จากวงศาคณาญาติของท่านหญิงฟาฏิมะฮ์ ﷺ บุตรีของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ และต่อต้านระบอบการ ปกครองของราชวงศ์อุมัยยะฮ์อย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากเหตุการณ์โศกนาฏกรรมกัรบะลาอ์ ที่ทำให้ท่านหุสัยน์ ﷺ เสียชีวิตอย่างไม่เหมาะสมจึงทำให้ประชาชนชาวมุสลิมทั้งปวงเสียขวัญอย่างแรงดังกล่าวข้างต้น ส่งผลทำให้พวกเขามีความสำนึกผิดมีบาปมากที่ปล่อยให้หลานของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เสียชีวิตในสภาพเช่นนั้นโดย

² กลุ่มชีอะฮ์อัสเตวาบินหมายถึงกลุ่มที่ปกป้องการเสียชีวิตของท่านหุสัยน์ บิน อะลี บิน อบีฏอลิบ ที่ยึดปฏิบัติตามแนวคิดที่ว่า ตราบใด ยังไม่สามารถสังหารฆาตกรที่สังหารท่าน (หุสัยน์) อัลลอฮ์ ﷻ ทรงไม่ตอบรับการเตาบะฮ์ (กลับตัว) ของพวกเขา (Baidun,1979 : 305) ผู้วิจัยได้ดูกิจกรรมของกลุ่มนี้ยังคงปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน จากการถ่ายทอดทางโทรทัศน์ คือเมื่อวันที่ 10 เดือนมูหัรรอหมของทุกปี พวกเขาจะใช้ดาบในการกรีดร่างกายของพวกเขาเอง จนออกเลือดจากประเทศต่างๆ เช่นประเทศปากีสถาน

มีแนวคิดที่ว่า ทราบไคพวกเขาไม่สามารถปกป้องและโต้ตอบการถูกสังหารของท่านหุสัยน์ رضي الله عنه และครอบครัว พวกเขาจะตกอยู่ในสถานะที่เป็นบาปเสมอ (Baidun, 1979 : 305)

หลังจากทราบข่าวว่ายะซิด บิน มูอาวิยะฮ์ เสียชีวิต อุบัยดิลละฮ์ บิน ซิยาต ได้หนีตัว กลุ่มชีอะฮ์ออตเตาวาบินมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 4,000 คน ได้รวมตัวกันภายใต้การนำของสุไลมาน บิน เศาะอรรค โดยวางแผนจะสังหารอุบัยดิลละฮ์ บิน ซิยาต ในขณะที่เขาอาศัยอยู่ในแคว้นชาม (Ibn al-Athir, 1418.h./1998/2 : 635) ต่างก็ได้เดินทางทยอยออกไปเรื่อย ๆ จนถึง ณ. สุสานของท่านหุสัยน์ บิน อะลี ต่างก็ร้องไห้อย่างสะอีดสะอื้น เนื่องจากนึกถึงเหตุการณ์การเสียชีวิตของท่านหุสัยน์ และพวกเขาขออภัยโทษจากอัลลอฮ์ ﷻ หลังจากนั้นพวกเขาเดินเรื่อย ๆ จนถึงแคว้นชาม (al-Tabariy, 1960 /5 : 561-563) เมื่อปี ฮ.ศ. 65 ตรงกับค.ศ. 644 สมาชิกของกลุ่มนี้ได้พบกับเหล่าทัพทหารแห่งแคว้นชาม จำนวน 20,000 นาย นำโดยแม่ทัพอุบัยดิลละฮ์ บิน ซิยาต ที่หมู่บ้านณ อัยนุลวอร์ดะฮ์ในแคว้นญะซีเราะฮ์ ตั้งแต่หมู่บ้านนั้นจนถึงทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของของหมู่บ้านคิฟฟิน เกาะติพะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ท่านได้บัญชาและสั่งให้แม่ทัพทำหน้าที่ต่อไป ครั้นต่อมาเกิดการปะทะกันอย่างดุเดือด ส่งผลทำให้ทหารของมุสลิมสุนนีได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดและประชาชนชาวมุสลิมได้เสียชีวิตอย่างมาก (Taqqus, 1421.h /2001 : 67 และดูใน Ni‘matullah, 1422. h : 43)

5.3.2.2 กลุ่มชีอะฮ์อัมมุดคาร์ียะฮ์

ท่านมุดคาร์เป็นผู้นำแห่งเมืองกูพะฮ์ฮุคคัลแรกโดยอ้างตัวเป็นผู้จะปกป้องการนองเลือดของของหุสัยน์ บิน อะลี ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นกบฏต่อต้านการปกครองของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ โดยอ้างจะปกป้องสิทธิความเสมอภาคทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ครั้งหนึ่งท่านได้รวบรวมบรรดาสมาชิกของกลุ่มชีอะฮ์ออตเตาวาบิน และบางส่วนจากกลุ่มชีอะฮ์ยะมะนียะฮ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้พวกเขาให้การยอมรับต่อการเป็นผู้นำของท่านแห่งเมืองกูพะฮ์ หลังจากเขาได้ขับไล่จากการเป็นผู้ว่าการแห่งเมืองนี้ชื่ออับดุลลอฮ์ บิน มุฎออิ ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยเกาะติพะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร จึงทำให้ท่านครอบครองเมืองกูพะฮ์และบัศเราะฮ์ แห่งแคว้นอิรักในเวลาต่อมา (Ni ‘matullah, 1422.h : 44)

³ กลุ่มนี้ นำโดยอัมมุดคาร์ บิน อิบิ อุบัยด์ อัยษะกอฟีฮ์ซึ่งเป็นผู้ที่โกหก บิดาของท่านชื่อ อับดุลอับด์ บิน มัสอูด บิน อัมรุ บิน อุมัยร์ บิน เอาฟ บิน อุคดะฮ์ อัยษะกอฟีฮ์ เป็นมุสลิมในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และมีตำแหน่งเป็นแม่ทัพในสมัยการปกครองอุมัยร์ บิน อัลค็อฏฏอบ رضي الله عنه เป็นผู้อาวุโสของชนเผ่ากะกีฟ และมีความอ่อนแอในด้านศาสนา (al-Dhababiy, n.d/3 : 539) อิบิหนะฆิรีได้กล่าวว่า “ บรรดาอุละมาอ์มีทัศนะว่า อัมมุดคาร์เป็นผู้โกหก โดยปรากฏตัวเป็นผู้สนับสนุนกลุ่มชีอะฮ์ โดยซ่อนตัว เป็นโหร ผู้หลงทางและชักจูงผู้อื่นให้หลงทางคล้อยตามด้วย (Ibn Kathir, 1408.h/1988,/11 : 71)

ผลพวงจากการทำสงครามกับกลุ่มชีอะฮ์ออตเตวาบิน ท่านมุกตารได้ก่อกบฏในเมืองกูพะฮ์โดยกล่าวอ้างชื่ออะหมัด อัลหะนะฟียะฮ์เป็นตัวตั้ง และได้ส่งเหล่าทัพทหารนำโดยแม่ทัพอิบรอฮีม บิน อัลอัซตุร เพื่อโจมตีและรุกรานอุบัยดิลละฮ์ บิน ซิยาตแห่งแคว้นซาม เผอิญไปเจอบกัณ ณ.ชายฝั่งทะเลแดงและได้ปะทะกันอย่างดุเดือด ส่งผลทำให้ฝ่ายที่นำโดยแม่ทัพอิบรอฮีม บิน อัลอัซตุรซึ่งเป็นฝ่ายของท่าน ได้รับการชัยชนะ และเหล่าทัพทหารที่นำโดยแม่ทัพอุบัยดิลละฮ์ บิน ซิยาตต่างได้พลัดกัน จนตกจมในแม่น้ำและเสียชีวิตทันที หลังจากนั้นท่านมีอำนาจครอบครองเมืองกูพะฮ์ และบัศเราะฮ์ ครั้นต่อมาเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร ได้แต่งตั้งน้องชายชื่อมุศอับ บิน ซุบัยรดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าการสองเมืองแห่งนี้ เขาก็ได้รวบรวมประชาชนที่ไม่เห็นชอบต่อการปกครองของอัลมุกตาร บิน อบี อุบัยด์ อัยษะกอฟี และได้เดินทางทยอยไปยังเมืองกูพะฮ์ เผอิญได้เจอกับอัลมุกตารพร้อมเหล่าทหาร ณ. หมู่บ้านอัลมัซซาร์ (al-Mazzar) จึงทำให้เกิดการปะทะอย่างดุเดือดระหว่างทหารของมุศอับ บิน ซุบัยร กับ กองทัพทหารของมุกตาร เมื่อกลางปี ฮ.ศ. 67 ตรงกับ ค.ศ. 646 และฝ่ายมุศอับ บิน ซุบัยรได้รับชัยชนะ ส่วนท่านมุกตารและเหล่าทหารเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก (al-Dinuriy, 1988 : 308 และดูใน Ni‘matullah 1422 h : 44,45)

5.3.3 การปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์

อัลเคาะวาริจญ์เป็นกลุ่มที่มีความโหดร้าย สุด โด่ง กล้าหาญ แข็งกระด้าง และต่อต้านการเป็นเคาะลีฟะฮ์ของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ราชวงศ์อุมัยยะฮ์ได้ล่วงล้ำ สิทธิการเป็นผู้นำของอะลี บิน อบีฏอลิบ และวงศาคณาญาติจากท่านหญิงฟาฏิมะฮ์ บินตุ มุหัมมัด ﷺ สร้างปัญหาและความปั่นป่วนในสังคมบ้านเมือง หลังจากการเสียชีวิตของยะซีด บิน มูอาวิยะฮ์ พวกเขาแบ่งออกมากกว่า 33 กลุ่ม (al-‘Asy‘ariy, n.d/1: 157) พอถึงสมัยของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานต่างก็มุ่งสู่ยังเมืองมักกะฮ์เพื่อสาบานตนเป็นผู้สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรในการต่อต้านราชวงศ์อุมัยยะฮ์ แต่จุดยืนทางการเมืองและหลักการเชื่อมั่น (อะกีดะฮ์) ของพวกเขา มีความแตกต่างกับหลักการเชื่อมั่นของเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร โดยสิ้นเชิง จึงทำให้พวกเขาคงอยู่ไม่นานและต่างคนต่างก็แยกย้ายออกจากเมืองแห่งนี้ (Taqqu, 1421.h/2001 : 61-62, 82-86) ในขณะเดียวกันเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานสามารถปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์เหล่านั้นได้อย่างสิ้นซาก ส่วนกลุ่มที่เป็นรู้จักในโลกมุสลิมมี 3 กลุ่มดังนี้

5.3.3.1 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์ อัลอะซารีเกาะฮ์

ท่านมะฮ์ลับ บิน อบีเศาะพรอฮ์ดำรงตำแหน่งรับผิดชอบในการปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์ที่อาศัยอยู่ในเมืองบัศเราะฮ์ ท่านได้คัดเลือกชายหนุ่มจากเมืองแห่งนี้จำนวน 12,000 คน และมุ่งมั่นปราบปรามกลุ่มนี้โดยใช้เวลา 2 ปีโดยที่ท่านได้เชิญชวนท่านมุศอับ บิน ซุบัยร ที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่า

การแห่งเมืองนี้ เพื่อให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์ เมื่อปี ฮ.ศ. 67 ตรงกับค.ศ. 646 ซึ่งก่อนหน้านั้นเขา (มะฮ์ลับ) ประสบผลสำเร็จในการปราบปรามกลุ่มชีอะฮ์อัลมุคตารียะฮ์ นอกจากนั้นเขายังสามารถปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์แห่งเมืองอะฮฺวาซอีกด้วย (Muhammad ‘Abdullatif, 1417.h/1991 : 462)

เมื่อปี ฮ.ศ 75 ตรงกับ ค.ศ. 654 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ได้แต่งตั้งหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีย์ดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงแห่งแคว้นอิรัก เขาให้ความร่วมมือกับท่านมะฮ์ลับ บิน อิบีเศาะพรอฮ์โดยกำชับประชาชนแห่งแคว้นอิรักในการปฏิบัติหน้าที่กับท่านมะฮ์ลับ ในการปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์จนถึงปี ฮ.ศ. 77 ตรงกับ ค.ศ. 656 จึงทำให้ท่าน(มะฮ์ลับ) ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่โดยได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพทหารแห่งแคว้นอิรัก (al-Tabariy, 1960/7 : 89) นอกจากนั้นท่าน(มะฮ์ลับ) ยังสามารถปราบปรามกลุ่มเคาะวาริจญ์ที่แพร่ขยายตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่นแคว้นอิรัก เปอร์เซีย และอะฮฺวาซเป็นต้น (Muhammad ‘Abdullatif, 1417.h/1991: 464)

5.3.3.2 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์ อัศเศาะพะรียะฮ์

เคาะวาริจญ์กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สำคัญมาก อาศัยอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำยูเฟรติสในทะเลทรายของเมืองกูฟะฮ์ กลุ่มนี้ได้ผลักดันและปลุกฝังบรรดาสมาชิกให้มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ หลังจากท่านชะบิบ บิน ยะซีด อัชชะบานีย์ ได้วางแผนจะฆ่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานในเทศกาลการประกอบพิธีหัจญ์ เมื่อท่านทราบข่าวเช่นนั้น ท่านก็ส่งข่าวเตือนโดยมิได้ลงโทษใด ๆ ทั้งสิ้น เนื่องจากจะรักษา พิทักษ์สถานการณ์ให้คงอยู่ในสภาพที่สงบนิ่ง หลังจากนั้นท่านหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีย์ได้กดดัน ขมเหงและบีบบังคับพวกเขาเหล่านั้น จึงทำให้พวกเขาอยู่อย่างลำบากและไม่สงบสุข จึงทำให้พวกเขารวมตัวกันทั้งหมด 120,000 คนและหนีออกจากรัฐอิสลามอย่างรีบด่วน (al-Tabariy, 1960/7: 108)

ครั้นต่อมาพวกเขาได้ก่อกบฏที่เมืองมูศอลทางทิศเหนือของแคว้นอิรัก อยู่ภายใต้การนำของชะบิบ บิน ยะซีด อัชชะบานีย์ พวกเขาเข้าเมืองกูฟะฮ์ (al-Dhahabiy, n.d/4 : 146) ครั้งแรก พวกเขาสังหารชาวเมืองกูฟะฮ์ที่มีเกียรติและบารมีในสังคม หลังจากนั้น พวกเขาได้ทยอยหนีออกจากเมืองแห่งนี้ ครั้งที่สอง ท่านหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีย์ได้รวบรวม กำชับบรรดาเหล่าทหารจำนวน 100,000 นาย สั่งใช้ให้ปิดกั้นล้อมพวกเขา จึงทำให้แม่ทัพชื่อว่า อิตาบ บิน วัรเกาะฮ์ และเหล่าทหารจำนวน 600 นายเสียชีวิตในเหตุการณ์ครั้งนี้ นอกจากนั้นเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานยังกำชับและบัญชาเหล่าทหารแห่งแคว้นซามให้ให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน และท่านหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีย์ก็ได้นำเหล่าทัพทหารของตนเอง ไปยับยั้งและขับไล่ท่านชะบิบ บิน ยะซีด อัชชะบานีย์

และพรรคพวก จึงทำให้พวกเขาได้หนีออกจากเมืองแห่งนี้โดยผ่านทางแม่น้ำอัคคะญีล (al-Dajil) และ ปลัดตกในแม่น้ำและเสียชีวิตทันทีเมื่อปี ฮ.ศ. 77 ตรงกับค.ศ.656 (al-Tabariy, 1960/6 :281)

การเสียชีวิตของชะบิบ บิน ยะซิด อัชชะบานีย์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มนี้อ่อนแอ จึงทำให้พวกเขาหวาด ระวัง สัมเลว และไม่สงบสุข ส่งผลทำให้พวกเขามอบตัวและขอความสงบจาก ท่านหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัษษะกอฟี (Ibn Khayyat, 1967 /1 : 275)

5.3.3.3 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์ อัลยะมะมะฮฺ หรืออันนัจดาต

เมื่อปีฮ.ศ. 65 ตรงกับค.ศ. 644 กลุ่มอัลเคาะวาริจญ์อัลยะมะมะฮฺนำโดยนัจดะฮฺ บิน อามิร อัลหะนะฟี้อาศัยอยู่ในเมืองบะห์เรนและบริเวณฝั่งตะวันออกของอ่าวอาราเบีย พวกเขาได้โจมตีเคาะลีฟะฮฺอับดุลลอฮฺ บิน ซุบัยรฺ ที่ไม่ให้การสนับสนุนพวกเขา และได้วางแผนจะโจมตีเคาะลีฟะฮฺอับดุลมาลิก บิน มุรวาน (Ibn al-Athir, 1967/ 3 : 152)โดยที่พวกเขาเข้ายังแคว้นอิรักซึ่งนำโดยอบู ฟาดิก บิน มุรฺเหล่าทัพทหารแห่งแคว้นอิรักรวมตัวกันขับไล่พวกเขาโดยใช้วิธีการดิ่ง ลากและกดดันให้พวกเขาออกจากแคว้นแห่งนี้ ให้ไปยังเมืองบะห์เรน นอกจากนั้นได้ลากพวกเขาอย่างแรงให้เดินรอบ ๆ และเวียนตัวเมืองด้วยความเหน็ดเหนื่อย ความหิวโหยและความกระหายน้ำ ส่งผลทำให้อบู ฟาดิก บิน มุรฺ เสียชีวิตทันที และสมาชิกต่างก็มอบตัว ขอความสงบ การกระทำเช่นนี้ ส่งผลทำให้กลุ่มเคาะวาริจญ์อันนัจดะฮฺที่อาศัยอยู่ในเมืองเยเมนและบะห์เรน ต่างก็สลายตัว สูญหายและไม่ปรากฏอีกในเวลาต่อมา (Ya'qubiy, 1993/2 :192 และดูใน al-Tabariy, 1407.h/1987 /6 : 193)

5.3.4 การปราบปรามกลุ่มของอิบนุ อัลอัซฮัด

กลุ่มของอิบนุ อัลอัซฮัดเป็นกบฏจากแคว้นอิรักที่ถูกขึ้นต่ออำนาจรัฐอิสลามแห่งราชวงศ์ อุมัยยะฮฺ เนื่องจากอิบนุ อัลอัซฮัดมีข้อพิพาทกับท่านหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัษษะกอฟี ข้าหลวงแห่งแคว้นนี้ กลุ่มนี้เริ่มแพร่ขยายในเมืองสะญูสถาน ซึ่งเป็นเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นชอบ สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มนี้อย่างคึกคัก ส่งผลทำให้สมาชิกเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และเพิ่มพลังเข้มแข็งเป็นทวีคูณกว่าเดิม (Muhammad 'Abdullatif,1417.h/1991 : 507) ท่านหัจญญาญญ บิน ยูสุฟ อัษษะกอฟีได้วางแผนและมุ่งมั่นใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการปราบปรามกลุ่มนี้ ครั้งแรกท่านได้ระดมเหล่าทหารแห่งแคว้นชามและประชาชนชาวเมืองบัสเราะฮฺ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ครั้งต่อมา ท่านได้เปลี่ยนและกำหนดแผนยุทธศาสตร์ใหม่คือ ท่านได้เชิญชวนและระดมประชาชนชาวเมืองบัสเราะฮฺจำนวนมากกว่านั้น ไปรวมตัวกับเหล่าทหารที่หมู่บ้านชื่อว่าอัสซาวียะฮฺ (al-Zawiyah) และโจมตีกลุ่มนี้ตั้งแต่เดือนมูฮัรอม ปี ฮ.ศ. 82 ตรงกับ ค.ศ.661 จึงทำให้เกิดการปะทะอย่างดุเดือด 5 วัน 5 คืน ส่งผลทำให้ประชาชนเสียชีวิต

ชีวิตเป็นจำนวนมาก ผลสุดท้าย อิบน์ อัลอัซฮัดอดทนไม่ไหวและหนีตัวกลับยังเมืองกูเฟซ ส่วนเหล่าทหารม้าได้หนีเข้ายังเมืองบัสเราะฮ์ (Ibn al-Athir, 1408 h/1988/ 4 : 302-303)

หลังจากนั้นประชาชนชาวเมืองกูเฟซจำนวนมาก ที่เห็นชอบ สนับสนุนและให้สัตยาบันต่ออิบน์ อัลอัซฮัด นอกจากนั้นพวกเขาได้ติดต่อกับประชาชนชาวเมืองบัสเราะฮ์และได้รวบรวมอาวุธสงครามและเชิญชวนประชาชนตามเขตแดนต่างๆ (al-Dhahabi, 1989 : 9) จนครบจำนวนทั้งหมด 100,000 คน (al-Khara'an, 1424.h : 549) ส่วนสาเหตุสำคัญที่พวกเขาเห็นชอบและคล้อยตามอิบน์ อัลอัซฮัด มีมากมาย บางส่วนจากนั้นคือ 1) ท่านหัจญญาญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีเข้าหลวงแห่งแคว้นอิรัก ได้บังคับ ช่มเหงพวกเขาให้เสียภาษีหลังจากการเป็นมุสลิมใหม่ 2) สกัฏกันไม่ให้คำสวัสดิการหรือปัจจัยยังชีพต่อผู้ที่เข้าร่วม โครงการพิชิตเมือง และ 3) สกัฏกันไม่ให้ความเสมอภาคหรือปฏิบัติอย่างยุติธรรมต่อพวกเขาที่ทำงานเป็นพนักงานของรัฐ นอกจากนั้นประชาชนแห่งแคว้นอิรักมีความประสงค์จะประท้วงขับไล่ท่านหัจญญาญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟีให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว (al-Rawiy, n.d : 245)

เมื่อเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานทราบเหตุการณ์เช่นนั้น ท่านได้ส่งบุตรชายชื่อ อับดุลลอฮ์ บิน อับดุลมาลิกและน้องชายชื่อ มุหัมมัด บิน มัรวาน ไปไกล่เกลี่ยและเจรจาโดยสันติวิธีกับเหล่าทหารของอิบน์ อัลอัซฮัดแห่งแคว้นอิรัก โดยสนองตอบสิ่งที่พวกเขาปรารถนาทุกประการ เช่น สานต่อการค้าสวัสดิการเช่นเดิม และเสนอให้อิบน์ อัลอัซฮัดเลือกเมืองที่ประสงค์จะครอบครองแล้วจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการอย่างเป็นทางการ เป็นต้น ครั้นต่อมาไม่นาน สองกลุ่มนี้เกิดการปะทะอย่างดุเดือด ณ หมู่บ้าน ดิรัอัลญะมาฮิม (Dir al- Jamahim⁴) จึงทำให้อิบน์ อัลอัซฮัดถูกฆ่าและเสียชีวิตทันที และเหล่าทหารมุสลิมเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก (Muhammad 'Abdullatif, 1417.h/1991 : 515,516)

ท่านหัจญญาญ บิน ยูสุฟ อัยษะกอฟี ดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงแห่งแคว้นอิรัก ท่านได้ใช้ความรุนแรง กดขี่ ช่มเหง และอธรรมต่อประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง ส่งผลทำให้บรรดาอะลิมส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบต่อพฤติกรรมของท่านและให้การสนับสนุนกลุ่มของอิบน์ อัลอัซฮัดเพื่อลุกขึ้นต่อต้านท่าน อิบน์ ค็อยยาฎได้กล่าวว่า “ ผู้ที่เข้าร่วมสงครามครั้งนี้ประกอบด้วยอะลิมไม่น้อยกว่า 500 คน ชาวมุสลิมที่ดำรงมั่นปฏิบัติศาสนกิจ (นักอิบาคะฮ์) ชาวมุสลิมที่สมถะ (ซาฮิด) และผู้บริสุทธิ์ (ศอลิหีน) เป็นจำนวนมาก” (Ibn Khayyat, 1976 /1 : 286,287)

⁴ หมู่บ้าน ดิรัอัลญะมาฮิม (Dir -jamahim) ห่างไกลจากเมืองกูเฟซประมาณ 7 ไมล์จากสายทางของเมืองบัสเราะฮ์

5.4 เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานสานเสวนาเจรจาโดยสันติวิธีกับชนต่างชาติ

เมื่อปี ฮ.ศ.70 ตรงกับค.ศ. 689 ในท่ามกลางสถานการณ์วิกฤติ ปั่นป่วน ไร้สาระสาย และประชาชนมีความแตกแยกที่อยู่ภายใต้การปกครองของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานกับเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรจึงทำให้กษัตริย์อัสตอร์เนียนที่ 2 (Jastanian) แห่งอาณาจักรโรมันตะวันออกหรือไบแซนไทน์ ผนวโอกาสได้ยกกองทัพเข้าโจมตีประชาชนชาวมุสลิมแห่งแคว้นซาม เมื่อเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานทราบข่าวเช่นนั้น ท่านเร่งรีบสร้างความสมานฉันท์และขอมปรองดองโดยทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรกับกษัตริย์ดังนี้

- 1) จ่ายทองแท่งให้อาณาจักรโรมันตะวันออก จำนวน 365,000 ชั่ง ให้ทาสจำนวน 365 คน โดยสับเปลี่ยนให้เขานำม้าจำนวน 365 ตัว มามัดไว้ในพื้นที่แผ่นดินของรัฐอิสลาม
- 2) ภาษีของเมืองฮัรมาเนีย ช่องแคบไซปรัสและเมืองอิบรียา ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนๆ หนึ่งเป็นรายรับของอาณาจักรโรมันตะวันออกและอีกส่วนหนึ่งเป็นรายรับของรัฐอิสลาม
- 3) การทำสัญญาครั้งนี้มีระยะเวลา 10 ปี

จากการศึกษาการสร้างสันติภาพของเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานพบว่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานใช้วิธีการเจรจาโดยสันติวิธี เป็นขั้นตอนแรก และความรุนแรงเป็นขั้นตอนสุดท้ายจนประสบผลสำเร็จ ท่านมีศักยภาพในการปราบปรามกลุ่มชีอะฮ์และเคาะวาริจจนสิ้นซาก ซึ่งเป็นที่ควร และส่งเสริมในการปราบปราม เนื่องจากพวกมีความสุดโต่ง รุนแรงและเบี่ยงเบนจากศาสนาอิสลาม

ส่วนสาเหตุของการปราบปรามเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร พบว่าสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมือง เคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน ได้สานเสวนาโดยสันติวิธีแต่ไม่บรรลุผลสำเร็จ ท่านควรอดทน อดกลั้นและควรใช้จิตวิทยาสูง ควรใช้เวลา เป็นระยะๆ ค่อยๆ ไปหลายๆ ครั้ง ในการประนีประนอมกับเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยร เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้ง ที่อันนำไปสู่การนองเลือด โดยเฉพาะเขาเป็นเศาะหาบะฮ์ที่อาวุโส ดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์ในพื้นที่อันทรงเกียรติ ก่อนเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวานดำรงตำแหน่งเสียอีก ทั้งนี้ทั้งนั้น เนื่องจากเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิก บิน มัรวาน มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และมุ่งหวังจะกอบโกยอำนาจให้อยู่ภายใต้กำมือของตนคนเดียว ไม่สามารถอดทน อดกลั้น ที่อนุญาตให้หัจญญาจญ์ บิน ยูสุฟ อัยมะกอฟีเป็นฆาตกรเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรพร้อมกำแพงกะอูบะฮ์ถูกพังและเสียหายอย่างหนัก ซึ่งเป็นศาสนสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งในอิสลามและเป็นกิบละฮ์ของชาวมุสลิมทั่วโลกจึงนับว่าเป็น โศกนาฏกรรมที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์อิสลามที่กระทำโดยไม่เลือกปฏิบัติพื้นที่ที่อันทรงเกียรติและบุคคลที่มีสถานะเป็นเศาะหาบะฮ์ ถ้าวิเคราะห์ทางด้านสังคมพบว่า การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่ไม่มีมนุษยธรรม ไม่ควร ไม่

เหมาะและควรประมาณอย่างยิ่ง ส่วนทางด้านบทบัญญัติ พบว่าเคาะลีฟะฮ์อับดุลลอฮ์ บิน ซุบัยรเสียชีวิตโดยธรรมชาติ และฆาตกรเป็นผู้กระทำบาปใหญ่ (อัลลอฮ์ทรงรอบรู้ยิ่ง) แต่ถึงอย่างไรก็ตามเคาะลีฟะฮ์อับดุลมาลิกบิน มัรวานเป็นรัฐบุรุษที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ทางการเมืองซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนมีความเอกภาพอยู่อย่างสงบสุขอย่างสมหวังที่ยั่งยืนและรัฐอิสลามมีเสถียรภาพและเข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจากท่านเป็นอูละมาอ์ นักการเมืองและนักปฏิรูปที่มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกลและใฝ่สันติถึงแม้จะถูกมองว่าเสียเปรียบก็ตามที่ท่านยินยอมสนองตอบความประสงค์ของกษัตริย์ผู้สละเนยน์ที่ 2 แห่งอาณาจักรโรมันตะวันออก ทุกประการเพื่อสร้างสันติภาพโดยสันติวิธี เช่น จ่ายเงินให้อาณาจักรโรมันตะวันออก ทองแท่ง ให้ทาส และส่งม้าจำนวน 365 ตัว เป็นต้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus